

# **AI ACT – REGULACJA PRZYSZŁOŚCI SZTUCZNEJ INTELIGENCJI W EUROPIE?**

## **OCENA WARTOŚCI CHRONIONYCH PRZEZ AI ACT<sup>1</sup>**

**Oliwia Maga**

*Uniwersytet Śląski w Katowicach*

*e-mail: oliwia.danuta.maga@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0006-8448-9174>*

**Streszczenie:** W niniejszym artykule będzie miała miejsce próba odpowiedzi na pytanie czy najnowsza regulacja prawna z zakresu sztucznej inteligencji – AI Act – jest regulacją przyszłości sztucznej inteligencji w Europie. Konieczność uregulowania tej tematyki niejednokrotnie była podnoszona na forum europejskim. Regulacja ta stanowi odpowiedź prawodawcy europejskiego na postępujący rozwój technologiczny, nowe technologie i ryzyka które są z nim immanentnie związane. Stanowi także promocję idei prawnego uregulowania sztucznej inteligencji. Wzrost zastosowania systemów bazujących na sztucznej inteligencji czy to w obszarze życia społecznego czy rozmaitych sektorów gospodarczych – jest dostrzegalny. Owy akt odpowiada na coraz to większą obecność sztucznej inteligencji w dzisiejszej rzeczywistości, dokonując harmonizacji przepisów związanych z korzystaniem i dystrybucją systemów AI na rynku europejskim. Przedmiotowe regulacje tworzone są przez prawodawcę unijnego w duchu bezwzględnej poszanowania praw i swobód człowieka, ponieważ jeden z motywów przedmiotowego rozporządzenia to to, że sztuczna inteligencja jest zorientowana na człowieka i godna zaufania. Dzisiaj możliwe jest przeanalizowanie rozwiązań i potencjalnych skutków jakie niesie za sobą obowiązywanie i stosowanie tego aktu. Stanowi ona bowiem pierwszą na świecie regulację prawną obejmującą systemy bazujące na sztucznej inteligencji. Z kolei zaś ewentualna ocena skutków wdrożenia tej regulacji z pewnością będzie możliwa po pewnym czasie od rozpoczęcia jej stosowania – rozporządzenie stosuje się zasadniczo od 2 sierpnia 2026 r. Cała opisywana regulacja stworzona jest w duchu poszanowania takich wartości jak zdrowie, bezpieczeństwo, demokracja, praworządność, ochrona środowiska. Konieczność stworzenia sztucznej inteligencji w oparciu o m.in. te wartości była szeroko komentowana w ramach wewnętrznego rynku europejskiego. Stąd też, niniejszy artykuł to próba odpowiedzi na pytanie jakie konkretnie wartości chroni AI Act i jakie instrumenty prawodawca unijny wdraża przedmiotowym rozporządzeniem celem realizacji owych wartości.

---

1 Niniejszy artykuł powstał w wyniku realizacji Projektu „AI Act: Regulacja przyszłości sztucznej inteligencji w Europie”. Projekt został zrealizowany w ramach Grantów Badawczych Europejskiego Miasta Nauki 2024 r.

**Słowa kluczowe:** AI Act, Akt w sprawie sztucznej inteligencji, obowiązek przejrzystości, prawa podstawowe, sztuczna inteligencja, zastosowanie sztucznej inteligencji, kategorie AI, wysokie ryzyko.

## 1. Ogólna charakterystyka aktu

Przedmiotem analizy niniejszego aktu jest najnowsza regulacja z zakresu prawa sztucznej inteligencji – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r., którego publikacja w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej miała miejsce 12 lipca 2024 r., (dalej jako „AI Act”; „Rozporządzenie”; „Akt w sprawie sztucznej inteligencji”)<sup>2</sup>. Przedmiotowe rozporządzenie to *novum* jeśli chodzi o prawne uregulowanie problematyki sztucznej inteligencji, nie tylko jeśli chodzi o rynek europejski, ponieważ jest to pierwsza na świecie tak kompleksowa regulacja. Wydaje się być odpowiedzią europejskiego prawodawcy na nieustannie postępujący rozwój technologiczny. Biorąc pod uwagę ryzyka związane z nowymi technologiami, regulacja ta ma odzwierciedlać wartości Unii Europejskiej i je uzupełniać. Zasadne jest zatem postawienie pytania, czy najnowsza regulacja prawna dot. AI jest regulacją przyszłości tej dziedziny w Europie. Datę wejścia w życie przedmiotowej regulacji wyznaczono na 2 sierpnia 2024 r., a poszczególne rozdziały będą obowiązywać stopniowo, bo w lutym i sierpniu 2025 r. oraz w sierpniu 2026 r. Z pewnością ewentualna ocena skutków wdrożenia tej regulacji będzie możliwa po pewnym czasie od rozpoczęcia jej stosowania, jednak już dzisiaj można dokonać analizy pod kątem chronionych wartości w niniejszym akcie prawnym<sup>3</sup>.

## 2. Zarys historyczny

Konieczność uregulowania tej tematyki niejednokrotnie była podnoszona na forum europejskim. Pierwszy głos w tej sprawie zabrała Komisja Europejska – dnia 21 kwietnia 2021 roku wystosowała wniosek ws. rozporządzenia ustanawiającego zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji<sup>4</sup>. Wniosek uzasadniono, wskazując, że sztuczna inteligencja to bardzo postępująca grupa nowych technologii, która jest w stanie wnieść wiele dobrego w życie społeczne, gospodarcze, ekonomiczne. W treści wniosku zwrócono także uwagę na szybkość i efektywność realizacji zadań – jakie mają dostarczać rozwiązania oparte na systemie AI. Wystosowanie przedmiotowego wniosku stanowiło także wywiązanie się z politycznego zobowiązania, które

2 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (akt w sprawie sztucznej inteligencji) (Tekst mający znaczenie dla EOG), Dz.U.U.E.L.2024.1689 z dnia 2024.07.12.

3 S. Cudzik, *AI Act wchodzi w życie, ale nie cały od razu*, Warszawa 2024 r., legalis.

4 Wniosek Komisji Europejskiej, Bruksela, dnia 21.4.2021, COM(2021) 206 final 2021/0106(COD).

podjęła przewodnicząca Komisji Europejskiej – Ursulę von der Leyen w wytycznych Komisji na lata 2019-2024<sup>5</sup>. W związku z owymi wytycznymi 20 lutego 2019 roku została opublikowana przez Komisję Europejską tzw. biała księga w sprawie sztucznej inteligencji<sup>6</sup>. Wskazano w niej, że celem unijnym jest po pierwsze promocja sztucznej inteligencji, a po drugie, jednocześnie, identyfikacja i ochrona przed zagrożeniami, które immanentnie związane są ze stosowaniem tej technologii.

Opisywany wniosek ws. AI Act stanowił także zwrotną odpowiedź na rozmaite konkluzje wystosowywane przez Parlament Europejski (PE) i Radę Europejską, wskazujące niejednokrotnie na konieczność uruchomienia ustawodawczych działań na rzecz prawidłowego funkcjonowania systemów sztucznej inteligencji obecnych na rynku Unii Europejskiej. Rada Europejska wskazywała na konieczność osiągnięcia przez Unię Europejską wysokiego poziomu ochrony, zapewnienia etycznych standardów oraz pełnego poszanowanie praw obywateli Unii<sup>7</sup>. Podobnie, Parlament Europejski wskazywał poprzez rezolucje, że przyszła regulacja prawna w zakresie AI powinna zapewnić Unii Europejskiej pozycję swoistego lidera ws. rozwoju sztucznej inteligencji, kładąc nacisk na wartości istotne dla obywateli europejskich, a zatem: bezpieczeństwo, wiarygodność, etyczność<sup>8</sup>. Organy UE wystosowywały także konkluzję wskazującą na konieczność dostosowania już istniejących przepisów do nowo powstałych rozwiązań oraz możliwości jakie stwarza sztuczna inteligencja, celem zapewnienia poszanowania praw podstawowych oraz praw obywateli Unii Europejskiej<sup>9</sup>.

W oparciu o powyżej przytoczone ważne głosy i stanowiska na rynku europejskim, a także materiały legislacyjne, z precyzyjnością można ocenić jakie wartości przyświecały w procesie ustawodawczym tej regulacji. Mianowicie, przedmiotowy akt prawny tworzony był w duchu poszanowania takich wartości jak zdrowie, bezpieczeństwo, demokracja, praworządność, ochrona środowiska, tj. Wartości ściśle związanych z postacią człowieka.

### 3. Cel regulacji na tle praw podstawowych

Ustawodawca europejski w przepisach ogólnych określił przedmiot regulacji i jej cel. Z perspektywy niniejszego artykułu szczególną uwagę należy zwrócić na

5 Wytyczne polityczne dla Komisji na lata 2019–2024 „Unia, która mierzy wyżej”, [https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_en.pdf) [31.10.2024].

6 Komisja Europejska „Biała księga w sprawie sztucznej inteligencji. Europejskie podejście do doskonałości i zaufania”, COM(2020) 65 final, 2020 r.

7 Rada Europejska, Nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej (1 i 2 października 2020 r.) – Konkluzje, EUCO 13/20, 2020, s. 6, <https://www.consilium.europa.eu/media/45927/021020-euco-final-conclusions-pl.pdf> [31.10.2024].

8 Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 20 października 2020 r. zawierająca zalecenia dla Komisji w sprawie ram aspektów etycznych sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, 2020/2012(INL).

9 Rada Unii Europejskiej, Sztuczna inteligencja b) Konkluzje na temat skoordynowanego planu w sprawie sztucznej inteligencji – Przyjęcie 6177/19, 2019, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6177-2019-INIT/pl/pdf> [31.10.2024].

cel regulacji. Mianowicie, już w przepisach ogólnych, prawodawca wskazuje, że za cel przedmiotowej regulacji ustanawia po pierwsze ulepszenie rynku wewnętrznego, a po drugie – promocję sztucznej inteligencji, która jest zorientowaną na człowieka i godną jego zaufania (art. 1)<sup>10</sup>. Celom tym ma towarzyszyć obecność wartości takich jak ochrona zdrowia i bezpieczeństwa ludzkiego, ochrona środowiska, demokracja i praworządność, ujętych w ramach praw podstawowych w Karcie Praw Podstawowych<sup>11</sup>. Co ważne, owemu poziomowi ochrony ustawodawca stawia wymóg wysokiego – co już wskazuje, że (powyższe) wartości wyznawane przez Unię wyznaczały kierunek przedmiotowej regulacji i były priorytetowe w procesie jej stanowienia.

O ile sztuczna inteligencja może uprościć i zwiększyć efektywność wykonywanych zadań, o tyle jej cechy szczególne, takie jak chociażby zachowanie autonomiczne czy zależność wyników od posiadanych danych, mogą i nierzadko mają negatywne oddziaływanie na poszczególne prawa podstawowe. Prawodawca unijny regulując AI Act chciał takim sytuacjom zapobiec – stawiając ograniczenia i obowiązki, wyznaczając standardy – na poczet bezpieczeństwa stosowania sztucznej inteligencji w obrocie. Wybrane regulacje Rozporządzenia zostaną poddane analizie pod kątem wartości jakie ustanawiają czy realizują.

### 3. 1. Ochrona danych osobowych na przykładzie zakazanej praktyki

AI Act w rozdziale II wprowadza otwarty katalog zakazanych praktyk w zakresie AI, a jedną z nich jest: „zakaz wykorzystywania systemów zdalnej identyfikacji biometrycznej w czasie rzeczywistym w przestrzeni publicznej do celów ścigania przestępstw” (art. 5 ust. 1 pkt h). *De facto* oznacza to, że przedmiotowa regulacja zabrania co do zasady stosowania systemów AI umożliwiających zidentyfikowanie osoby fizycznej, mimo że ta osoba nie bierze udziału w owym procesie identyfikacji, a to poprzez porównanie danych biometrycznych identyfikowanej osoby fizycznej wraz z takimi samymi danymi umieszczonymi w bazie danych. Z założenia ustawodawcy, regulacja ta ma chronić prawa podstawowe osób fizycznych, a więc poszanowanie życia prywatnego oraz ochrona danych osobowych, ujęte odpowiednio w art. 7 oraz art. 8 Karty Praw Podstawowych. W motywach do przedmiotowego rozporządzenia wskazano, że tego rodzaju systemu AI znacznie wpływa na prawa podstawowe osób fizycznych, ponieważ jego funkcje umożliwiają przetwarzanie owych danych biometrycznych – po pierwsze sporej ilości osób, a po drugie, co wydaje się być przeważającą przyczyną ustanowienia ochrony – bez ich aktywnego udziału<sup>12</sup>.

Od powyższego przepisu przewidziano wyjątki, kierując się względami celowościowymi i wagą przestępstwa – co pozwala w istocie na stosowanie systemów zdalnej identyfikacji biometrycznej w czasie rzeczywistym co celów ścigania prze-

10 Motyw 1 Preambuły Aktu w sprawie sztucznej inteligencji, lex.

11 Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (2007/C 303/01), Dz.U.U.E.C.2007.303.1 z dnia 2007.12.14 .

12 Motyw 17 Preambuły Aktu w sprawie sztucznej inteligencji, lex.

stępstw – w trzech rodzajach sytuacji. Niewątpliwie, opisywana regulacja stanowi przepis szczególnie odnośnie art. 16 ust. 1 TFUE, którego brzmienie należy przytoczyć „Każda osoba ma prawo do ochrony danych osobowych jej dotyczących”<sup>13</sup>. Prawodawca europejski uważa prawa osób fizycznych związane z ochroną ich prywatności (m.in. rzeczoną ochroną danych osobowych) za tak priorytetowe, że bardzo wąsko wskazuje sytuacje, w których opisywana zakazana praktyka w zakresie AI nie obowiązuje. Podobną wskazówką, w przedmiocie zdecydowanej woli ustawodawcy chronienia tego prawa podstawowego, stanowić może uwaga umieszczona w preambule, a dotycząca, że owe kwestie należałoby skonsultować z organem jakim jest Europejska Rada Ochrony Danych<sup>14</sup>. Dodatkowo, wprost w przepisach, unijny legislator ujął (art. 2 ust. 7), że przedmiotowa regulacja w żaden sposób nie narusza przepisów rozporządzenia dot. ochrony danych osobowych<sup>15</sup>, co więcej, owe regulacje należy stosować równolegle.

### 3.2. Sposób na niedoskonały algorytm

Mając na uwadze, że sztuczna inteligencja jest niedoskonała, a niekiedy wyniki zastosowania jej systemów mogą być mylące i wprowadzające w błąd, ustawodawca projektując AI Act chciał owe błędy zminimalizować<sup>16</sup>. Tytułem przykładu krzywdzących wyników niektórych systemów AI będzie sprawa jednej z ogólnosiwiatowych firm, która wprowadziła algorytm, mający odróżniać CV poszczególnych osób kandydujących na dane stanowisko w tej firmie. Finalnie, specyfika wybranego algorytmu polegała m.in na tym, że dokonywał swoistego podziału przesłanych zgłoszeń według płci, dyskryminując kobiety<sup>17</sup>. W opisywanej sprawie naruszone zostały prawa podstawowe, tj. prawo niedyskryminacji (art.21) oraz prawo równości mężczyzn i kobiet (art. 23), ujętych w Karcie Praw Podstawowych. Dodać należy, że wynik ten był wysoce niesprawiedliwy. W konsekwencji, w założeniu ustawodawcy europejskiego, aby szczególnie cechy AI jak na przykład stronniczość, nieprzewidywalność czy autonomiczne zachowanie systemów, nie wpływały tak dalece na owe prawa podstawowe, wprowadza analogicznie jak w przypadku przepisów dot. RODO – regulację przedmiotową opartą na zasadzie ryzyka – ustanawiając instrumenty prawne<sup>18</sup>.

13 Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Rzym.1957.03.25., Dz.U.2004.90.864/2 z dnia 2004.04.30, dalej jako TFUE.

14 Motyw 3 Preambuły Aktu w sprawie sztucznej inteligencji, lex.

15 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Tekst mający znaczenie dla EOG), dalej jako RODO.

16 Rada Unii Europejskiej, Konkluzje prezydencji – Karta praw podstawowych w kontekście sztucznej inteligencji i przemian cyfrowych, 11481/20, 2020 r.

17 K. Palacz, *Jak inteligentne jest prawo regulujące sztuczną inteligencję? Próba analizy AI Act na podstawie jej ugruntowania w przestrzeni komercyjnego użycia*, Prawo Mediów Elektronicznych, Warszawa 2023, s. 23.

18 P. Burczaniuk, *Tworzenie prawa sztucznej inteligencji – wyzwania i perspektywy*, „Prawo i więź” 2024, nr 3 (50), s. 287.

Jednym z tych instrumentów prawnych jest podział poszczególnych systemów AI według kryterium oceny ryzyka ich funkcjonowania. Istotne miejsce w tym podziale zajmuje tematyka systemów wysokiego ryzyka, ponieważ spora część Rozporządzenia jest jej poświęcona. Do tej kategorii zalicza się „systemy AI wykorzystywane w kluczowych obszarach ludzkiej egzystencji” (art. 6). Za takie obszary uznać należy chociażby kształcenie zawodowe, w którym mogą występować systemy AI, które będą podejmowały decyzje co do dostania się na studia albo dokonywały oceny wyników nauczania. Będą to także obszary związane z zatrudnianiem pracowników, w których stosowane mogą być systemy AI używane do oceny CV i życiorysów kandydatów, czy nawet decydujące o przyznaniu lub nieprzyznaniu awansu czy premii<sup>19</sup>. Niewątpliwie, ustawodawca słusznie uznał powyższe systemy za dalece ingerujące w życie człowieka i ryzykowne. Stąd też, oprócz opisywanej już ochrony danych osobowych oraz ochrony prywatności osób fizycznych, których ustanowienie było bez wątpienia intencją prawodawcy, ochronie na gruncie AI Act podlegają także prawa pracowników do należytych i sprawiedliwych warunków pracy (art. 31) oraz wysoki poziom ochrony konsumentów (art. 28) ujęte w Karcie Praw Podstawowych.

Za kluczowe dziedziny egzystencji ludzkiej w AI Act uznano także wszelkie sytuacje, w których o dostępie społeczności do podstawowych usług zarówno publicznych jak i prywatnych, miałyby decydować system AI, takie jak: ubieganie się o kredyt i związany z tym proces oceny zdolności kredytowej potencjalnego kredytobiorcy; ubieganie się o świadczenia publiczne opieki zdrowotnej, jak np. leczenie szpitalne i związany z tym proces kwalifikacyjny, czy danej osobie przysługuje świadczenie czy też nie.

Analizując powyższe studium przypadków, należy stwierdzić, że zdaniem ustawodawcy jeżeli system AI ma dominujący wpływ na wynik procesu decyzyjnego, niezależnie czy finalnie przeprowadza go osoba fizyczna czy też następuje automatyzacja, to owa decyzja powinna każdorazowo następować w poszanowaniu szeregu praw podstawowych, które powinny być jednakowo dostępne w każdym z państw członkowskich. Jak bowiem wskazano w motywach Rozporządzenia, celem tej regulacji jest zapewnienie harmonijnego i wysokiego stopnia ochrony interesów całego społeczeństwa Unii Europejskiej<sup>20</sup>.

Opisana regulacja w żadnej mierze nie stanowi uszczerbku dla już stosowanego prawa Unii, ponieważ stanowi de facto uzupełnienie istniejących już regulacji związanych z ochroną danych osobowych, ochroną konsumentów czy ochroną bezpieczeństwa produktów. Świadczy o tym chociażby fakt, że ustawodawca pozostawił w stanie nienaruszonym prawa przysługujące obywatelom unijnym na gruncie wymienionych regulacji, a Rozporządzenie nie wyłącza ich stosowania<sup>21</sup>.

W sekcji drugiej Rozporządzenia ustanowiono szereg wymogów, które pozwolą uczynić systemy AI i ich algorytmy bardziej przyjaznymi dla człowieka. Za jedne z ważniejszych uznać należy: rejestrowanie zdarzeń występujących w cyklu trwania

19 D. Flisak, *Akt w sprawie sztucznej inteligencji*, Warszawa 2024 r., lex.

20 Motyw 7 Preambuły Aktu w sprawie sztucznej inteligencji, lex.

21 P. Burczaniuk, *Tworzenie prawa sztucznej inteligencji...*, op. cit.

danego systemu; projektowanie systemów AI zapewniając przejrzystość ich działań i właściwą interpretacją przez stosujący podmiot; dołączanie instrukcji obsługi zawierającą „zwięzłe, kompletne, poprawne i jasne informacje, które są istotne, dostępne i zrozumiałe dla podmiotów stosujących” (art. 13 ust. 2).

Eurolegislator zadbał, aby powyższe regulacje nie zostały jedynie przepisami blankietowymi i deklaracjami bez pokrycia, ponieważ oprócz ustanowienia konkretnych wymogów, jakie mają spełniać systemy AI wysokiego ryzyka, nakłada jednocześnie katalog obowiązków na poszczególne podmioty występujące w łańcuchu wprowadzania do obrotu, oddawania do użytku i wykorzystywania systemów AI (art. 16-27). Najwięcej obowiązków spoczywa na dostawcy danego systemu, ponieważ to on jest pierwszym ogniwem łańcucha. Niewywiązane się z poszczególnych obowiązków obwarowane jest dotkliwymi sankcjami, co ma skłaniać operatorów (tak definicja legalna Rozporządzenia [art. 3 pkt 8], która zbiorczo określa wszystkie podmioty występujące w danym łańcuchu) do skrupulatnego ich przestrzegania. Ściśle z powyższymi regulacjami dot. systemów AI wysokiego ryzyka koresponduje także obowiązek sporządzania określonej dokumentacji technicznej dla danego systemu (art. 11). Ma ona bowiem po pierwsze być potwierdzeniem, że dany system spełnia wymogi ustawowe, a po drugie, dostarczana jest odpowiednim organom krajowym, które ową zgodność weryfikują<sup>22</sup>. Zdaniem europejskiego ustawodawcy „Dysponowanie zrozumiałymi informacjami na temat tego, w jaki sposób rozwinięto systemy AI wysokiego ryzyka i jak działają one w całym cyklu życia, ma zasadnicze znaczenie dla umożliwienia identyfikowalności tych systemów”<sup>23</sup>.

Niewątpliwie zatem, ustawodawca europejski ustanawiając kompleksową dokumentację techniczną w czwartym załączniku do Rozporządzenia, chce uzyskać pewność co do systemów wysokiego ryzyka oraz odpowiednio zindywidualizować ewentualne ryzyka. Powyższa postawa również wskazuje na intencję prawodawcy, jaką było pewne i bezpieczne korzystanie z owych systemów.

#### 4. Naczelna zasada przejrzystości

Pozostając w tematyce wymogów dot. systemów AI, zwrócić uwagę należy na obowiązek przejrzystości (*transparency*), który dotyczy także systemów AI nienależących do systemów wysokiego ryzyka (art. 50). Obowiązek ten ukształtował się najpierw na gruncie wytycznych grupy ekspertów wysokiego szczebla ds. AI, w ramach której to grupy wystosowano siedem zasad etycznych (niewiązanych), które miały stanowić swoista pomoc w zrealizowaniu przez Unię Europejską postawionych celów w zakresie sztucznej inteligencji, tj. aby była godna zaufania i zgodna z normami etycznymi<sup>24</sup>. W pierwszej kolejności, jeżeli dany system AI wchodzi w bezpośrednią interakcję –

<sup>22</sup> Załącznik IV do AI Act, lex.

<sup>23</sup> Motyw 71 Aktu w sprawie sztucznej inteligencji, lex.

<sup>24</sup> Grupa ekspertów wysokiego szczebla ds. AI, Wytyczne w zakresie etyki dotyczące godnej zaufania sztucznej inteligencji, 2019 r., [https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc\\_id=60436](https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=60436) [31.10.2024].

np. Chat GPT – z osobą fizyczną, koniecznym jest poinformowanie jej, że ma do czynienia z systemem sztucznej inteligencji, a nie treściami tworzonymi przez człowieka. Obowiązek ten znajduje zastosowanie również do systemów, które generują obrazy, teksty, wideo czy dźwięk, które to treści powinny zawierać oznaczenie, że są wygenerowane przez technologię. Przekazywanie informacji stanowi *clue* zasady przejrzystości, ponieważ dotyczy to także ujawniania, że dana treść została wygenerowana czy zmanipulowana przez AI. Podkreślenia wymaga, że powyższe informacje powinny być przekazywane jasno i wyraźnie oraz co najważniejsze, najpóźniejszym momentem ich przekazania jest moment pierwszej interakcji lub stosowania (art. 50 ust. 5)<sup>25</sup>.

O ile w AI Act nie znajdziemy wzmianki, że owy obowiązek przejrzystości jest zasadą, tym bardziej naczelną, to wydaje się, że *de lege ferenda* w praktyce stosowania tego przepisu obowiązek może uzyskać miano zasady naczelnej AI Act'u, tym bardziej, że owa regulacja dotyczy początkowej styczności podmiotu z danym systemem AI, której dalszy przebieg jest decydujący jeśli chodzi chociażby o poszanowanie praw podstawowych.

## 5. Uwagi końcowe

Na ten moment regulacja dot. systemów AI wydaje się być bardzo nowoczesna i i przełomowa. Nakłada na przedsiębiorców wykorzystujących w swoich przedsiębiorstwach systemy AI – konkretne wymagania, obejmujące także złożoną dokumentację techniczną – a to wszystko po to, by należycie zrealizować wolę Unii Europejskiej jaką jest sztuczna inteligencja godna zaufania. Ustawodawca europejski zadbał ze szczegółami, aby prawa przyznane wszystkim obywatelom na terenie UE nie zostały naruszone przez rozwijającą się w ekspresowym tempie nową technologię. Stwierdzić należy, że Unia Europejska dokonała swoistej promocji sztucznej inteligencji na rynku wewnętrznym, dbając przy tym o solidność techniczną, powszechne bezpieczeństwo, ochronę prywatności i danych osobowych, sprawiedliwość, niedyskryminację i dobrostan społeczny.

## Bibliografia

- Burczaniuk P., *Tworzenie prawa sztucznej inteligencji – wyzwania i perspektywy*, „Prawo i więź” 2024, nr 3 (50).
- Cudzik S., *AI Act wchodzi w życie, ale nie cały od razu*, Warszawa 2024 r., legalis.
- Flisak D., *Akt w sprawie sztucznej inteligencji*, Warszawa 2024 r., lex.
- Grupa ekspertów wysokiego szczebla ds. AI, Wytyczne w zakresie etyki dotyczące godnej zaufania sztucznej inteligencji, 2019 r., [https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc\\_id=60436](https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=60436) [31.10.2024].
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (2007/C 303/01), Dz.U.U.E.C.2007.303.1z dnia 2007.12.14.

25 D. Flisak, *Akt w sprawie sztucznej inteligencji...*, op. cit.



- Komisja Europejska „Biała księga w sprawie sztucznej inteligencji. Europejskie podejście do doskonałości i zaufania”, COM(2020) 65 final, 2020 r.
- Palacz K., *Jak inteligentne jest prawo regulujące sztuczną inteligencję? Próba analizy AI Act na podstawie jej ugruntowania w przestrzeni komercyjnego użycia*, Prawo Mediów Elektronicznych, Warszawa 2023.
- Rada Europejska, Nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej (1 i 2 października 2020 r.) – Konkluzje, EUCO 13/20, 2020, s. 6, <https://www.consilium.europa.eu/media/45927/021020-euco-final-conclusions-pl.pdf> [31.10.2024].
- Rada Unii Europejskiej, Konkluzje prezydencji – Karta praw podstawowych w kontekście sztucznej inteligencji i przemian cyfrowych, 11481/20, 2020 r.
- Rada Unii Europejskiej, Sztuczna inteligencja b) Konkluzje na temat skoordynowanego planu w sprawie sztucznej inteligencji – Przyjęcie 6177/19, 2019, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6177-2019-INIT/pl/pdf> [31.10.2024].
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 20 października 2020 r. zawierająca zalecenia dla Komisji w sprawie ram aspektów etycznych sztucznej inteligencji, robotyki i powiązanych z nimi technologii, 2020/2012(INL).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Tekst mający znaczenie dla EOG), Dz.U.U.E.L.2016.119.1 z dnia 2016.05.04.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (Dz.U.U.E.L.2024.1689 z dnia 2024.07.12.).
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Rzym.1957.03.25., Dz.U.2004.90.864/2 z dnia 2004.04.30, dalej jako TFUE.
- Wniosek Komisji Europejskiej, Bruksela, dnia 21.4.2021, COM(2021) 206 final 2021/0106(COD).
- Wytyczne polityczne dla Komisji na lata 2019–2024 „Unia, która mierzy wyżej”, [https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_en.pdf) [31.10.2024].

# AI ACT – REGULATING THE FUTURE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EUROPE? AN ASSESSMENT OF THE VALUES PROTECTED BY THE AI ACT

**Summary:** This article will attempt to answer the question of whether the latest artificial intelligence regulation, the AI Act, is a regulation of the future of artificial intelligence in Europe. The necessity of regulating this subject has been repeatedly raised in the European forum. This regulation is the response of the European legislator to the progressive technological development, new technologies and risks that are immanently associated with it. It also promotes the idea of legal regulation of artificial intelligence. The increase in the use of systems based on artificial intelligence, whether in the area of social life or various economic sectors, is noticeable. This act responds to the increasing presence of artificial intelligence in today's reality by harmonizing regulations related to the use and distribution of AI systems in the European market. The regulations in question are created by the EU legislator in the spirit of absolute respect for human rights and freedoms, since one of the motives of the regulation in question is that artificial intelligence is human-oriented and trustworthy. Today, it is possible to analyze the solutions and potential consequences that the act entails and its application. This is because it represents the first legal regulation in the world covering systems based on artificial intelligence. In turn, the possible assessment of the effects of the implementation of this regulation will certainly be possible after some time after the start of its application – the regulation applies in principle from August 2, 2026. The whole described regulation is created in the spirit of respect for such values as health, safety, democracy, rule of law, environmental protection. The need to create artificial intelligence based on, among other things, these values has been widely commented on within the European internal market. Hence, this article is an attempt to answer the question of what specific values the AI Act protects and what instruments the EU legislator implements with this regulation to realize these values.

**Key words:** AI Act, Artificial Intelligence Act, transparency obligation, fundamental rights, artificial intelligence, application of artificial intelligence, AI categories, high risk.